

Alena Večeřová
Procházková

Klára
Mandausová

Radkin Honzák

HOLKY TO NĚKDY NEMAJ LEHKÝ

Holky to někdy nemaj lehký

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

MLADÁ FRONTA

**Radkin Honzák,
Alena Večeřová Procházková, Klára Mandausová**

Holky to někdy nemaj lehký – e-kniha

Copyright © Mladá fronta, a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

MLADA FRONTA

Radkin Honzák
Alena Večeřouá Procházkouá
Klára Mandausouá

HOLKY TO NĚKDY NEMAJ LEHKÝ

Radkin Honzák
Alena Večeřová Procházková
Klára Mandausová

**HOLKY
TO NĚKDY
NEMAJ LEHKÝ**

Mladá fronta

Text © Radkin Honzák, 2019

Text © Alena Večeřová Procházková, 2019

Text © Klára Mandausová, 2019

Cover Photo © Robert Tichý, 2019

ISBN 978-80-204-5504-8 tištěná kniha

ISBN 978-80-204-5621-2 ePub

ISBN 978-80-204-5623-6 Mobi

ISBN 978-80-204-5622-9 PDF

**VŠEM, KTEŘÍ SE
NEVZDÁVAJÍ**

Žena prý vydrží víc než kůň. Zvíře ladvé, věrné, tiché, chápavé, ochotné táhnout do padnutí, vystačit s málem, vzdorovat nebezpečí, ale taky se splašit, vyvádět a bezhlavě letět hlavou proti zdi. Ať to stojí, co to stojí.

Deset příběhů. Deset žen, kterým se v životě objevily různé velké překážky. Mohly se před nimi zastavit, uhnout, posadit se a lamentovat, že je není možné ani podlézt, natož přelézt, nebo dokonce přeskočit. Mohly zavřít oči, dělat, že neexistují, a donekonečna se o ně otloukat. Možná o tom všem chvíli dokonce přemýšlely. Jenže nakonec si řekly, že jediná správná možnost je zkusit s nimi zacloumat, praštit do nich, vyvrátit je ze základů, zničit, přetvořit v užitečné. Nevěděly, jak dlouho to bude trvat, kolik slz, pocitů úzkosti a bezmoci to bude stát, ani jestli vyjdou jako vítězky, ale rozhodly se to zkusit.

Jsou to ženy, které dennodenně potkáváte, a možná jejich příběhy zrovna žijete i vy. Ztrácí své blízké. Přetahují se o partnery. Bojí se těch, se kterými žijí. Hledají útočiště ve věcech a situacích, které je pomalu zabíjejí. Perou se s handicapem... A začínají znovu. Prostě proto, že u dna, ke kterému se blížily, jim došlo, že nahoře svítí slunce a že

stojí za to znovu se k němu dostat. Při představě definitivního dopadu se nadechly a chytly lana, o kterém už si možná myslely, že neexistuje.

Co dělaly v životě špatně? A co se jim naopak povedlo? V čem můžou být ostatním příkladem - ať už špatným, nebo dobrým?

Psychiatrička Alena Večeřová Procházková se dívá na jejich životní cesty pohledem laskavé lékařky, která vidí do duší, zná jejich zákonitosti a vzorce, ve kterých se lidé pohybují.

Psychiatr Radkin Honzák vysvětluje široké souvislosti, proč se lidé chovají tak, že si někdy ke dnu koupí vstupenku sami, anebo odmítají nabízený zpáteční lístek. I to, v čem jsou ženy a muži různí a stejní. Mimochodem, úvodní rčení o ženě a koni platí i pro muže.

TAK JEN DO NÁS, PANE DOKTORE

Proč se někdy chováme tak, že nad tím zůstává rozum stát? A co je vlastně rozum? Je to on, který nám velí chovat se pitomě, utápět se v křivdách, opakovat blbé životní vzorce? Nebo jsou to naše emoce, bludy a obludy minulosti a kdoví co ještě? A co je předpokladem spokojeného života? Otázek je tolik a můžete nad nimi sedět tak dlouho, že nebudete potřebovat televizi, ba ani knihovnu a postel, protože na nic jiného kromě povídání vám nezbude čas.

Zkusili jsme to s psychiatrem Radkinem Honzákem. Oba jsme si své domovy sice zachovali v původním stavu, ale čas, který jsme spolu u rozhovorů strávili, jako by utíkal v jiném rytmu, hodina se zdála minutou, půlden hodinou. Radkin Honzák je brilantní lékař, skvělý vypravěč a okouzlující humorista, kterého chcete poslouchat, žasnout nad jeho úsudkem a ptát se dál a dál.

Nebyla jsem to ale tentokrát jen já, kdo kladl otázky, ač na nic jiného coby novinářka nejsem zvyklá. Radkin Honzák mě postavil i do druhé role – toho, kdo se musí zamýšlet a odpovídat. Uvedl to, jak je jeho dobrým zvykem, kouzelně:

„Můj kolega psychiatr měl pacientku schizofreničku. Když jí řekl, že se při terapii bude vyptávat, odpověděla, že ona ale taky.“ Pochopila jsem, že se stanu na čas tak trochu pokusným zvířátkem, které se skvěle hodí jako ukázkový příklad toho, co všechno se může v životě pokazit. A taky napravit.

Tak jen do mě, pane doktore. A do nás všech, co si se svým životem občas nevíme rady. Jsme upřímně rádi (a pozor, není v tom ani špetka ironie), že vás máme!

Povídání první:

S panem doktorem o pohádkách

Radkin: Celý život jsem sám sobě a všem holkám sliboval, že dám dohromady knížku, která ponese název *Holky to někdy nemaj lehký*. A obzvláště ty hezký! Tak teď mám konečně příležitost a čas.

Klára: Proč si myslíte, že to mají hezký holky těžší?

Radkin: Hezký holky jsou princezny, na které si netroufne normální chlap. Protože my jsme strašní hrdinové, ale zároveň strašní poserové. Děsně se bojíme odmítnutí. Standardní chlapec si prostě hezkou holku nedovolí oslovit, tudíž její okruh vážných zájemců je zaplněný psychopaty, kteří se nebojí. A proto hezké holky udělají většinou docela blbou první, ne-li druhou zkušenost, protože psychopati jsou velmi okouzlující.

Klára: Ovšem jen do určité doby! Protože i princezny používají mozek a jsou schopné psychopata prokouknout.

Radkin: Ale na tom začátku, kdy pracují instinkty a emoce daleko víc než raciono, je to zcela dostačující. Holka je okouzlená a zároveň podvedená tím, jak on je schopný. Její budoucí mateřský instinkt říká: Hurá, tohle bude ideální ochrana mých potomků. Pak se vyklube to, co v něm doopravdy je. A je po legraci!

Klára: Jenže krása, v tomto případě ta lidská, je ošemetná kategorie. Já si třeba myslím, že krásný, nebo hezký, chcete-li, je každý.

Radkin: Krása má hlavně svůj smysl! Krása rovná se zdraví, mimo jiné. To už věděli staří Řekové. Asymetrické obličej je jsou vnímané nejen jako nepravdivé, ale částečně i jako nezdravé. Takže klasická řecká krása je mimo jiné ukazatel toho, že je člověk v pořádku. Teď se mi vybavuje jedna vzpomínka ze školy. Měl jsem spolužáka, synka jugoslávského velvyslance. Byl hodně před námi a evidentně měl ADHD, během vyučování se procházel po třídě a pan učitel ho nechával. Jen když už toho bylo dost, řekl: Tomášku, stačilo, sedni si. K všestranné spokojenosti, nikoho to nijak nevzrušovalo. No a tenhle chlapec, když dostal ve druhé třídě na konci roku vysvědčení, řekl učitelce, že je kurva. Já tohle slovo neznal. Přišel jsem domů, pídil se po jeho významu a rodiče mi řekli, že je to křivá povaha, z latinského *curvus*, křivý.

Klára: Můžu posloužit něčím podobným, i když se to týká krásy jen vzdáleně a zprostředkovaně. Já si ještě asi v deseti myslela, že kurtizán je voják. Zнала jsem tehdy jen název Balzacova románu *Lesk a bída kurtizán*. Asi se mi

to nějak propojilo s partyzánem. A že je to druhý pád množného čísla ženského rodu, mně nedošlo. Nemyslíte ale, že se shodujeme na tom, co je krásné, spíš ze zvyku? Protože to vidíme všude kolem nás. Nutí se nám, že tohle je ta správná krása, a my tak přebíráme měřítko, která jsou obecně platná v daný čas a na daném místě? Zkrátka považujeme za krásné to, co velí doba a okolí?

Radkin: Tohle mě napadlo, jak se vždycky říkalo, že české holky jsou nejhezčí na světě. Když se mi konečně podařilo vyjet do ciziny, ačkoli jen do té podivně spřátelené – do Jugoslávie –, zjistil jsem, že je to pravda. Ale pak jsem si říkal, jestli to nebude tím, že jsem na české holky zvyklý, a proto mi ty ostatní nepřipadají tak pěkné. Když to ale srovnám s emocemi, ty jsou taky univerzální! I když se někteří snažili tvrdit opak. Třeba Darwin před sto padesáti lety. Oni tenkrát byli tak osvícení, že zakázali pánaboha a nemohli připustit myšlenku, že by byli australští divoši stejní tvorové jako my. Ještě behavioristi v padesátých letech to popírali a mysleli si, že emoce je zvyková v té které oblasti, ale není! Smích je stejně univerzální jako slzy. Úsměv dělá po celém světě holku hezčí! Říkám svým sestřičkám: Holky, usmívejte se, protože jste krásný, a když jste navíc v ovulaci, nemusíte dát ani halíř za kosmetiku. Příroda si přeje, aby život pokračoval dál.

Klára: A nemají to hezké holky těžší, kromě toho seznamování s psychopaty, i ve chvíli, kdy začnou stárnout? Napadá mě možná ne úplně trefný přírůstek. Když vadne nenápadný vřes, vypadá dlouho podobně jako ve svých

nejlepších časech, ale když zvadne růže, hned to na ní každý pozná.

Radkin: Hezké holky jsou zvyklé na to, že kolem nich všichni chodí a dělají *ách jó, ách jó*, jak jsou krásné. A navíc si všichni myslí, že hezká holka má oproti těm ostatním samé úlevy, ať přijde, kam přijde.

Klára: Takže když už její krása není, co bývala, je hezká žena víc ohrožená trudnými myšlenkami? Prostě proto, že už slýchá míň *ách jó*?

Radkin: My staří prasáci víme, že krása je stále, jen má jiný kabát, než měla v šestnácti nebo třiatřiceti. Oceňujeme ji i v šedesáti nebo devadesáti. Dokonce dokážeme ocenit krásu exhumované lebky! Hele, jeden můj známý chodil schválně kolem budovy televize, ze které vycházely herečky. A ony čekaly, že je bude zdravít, jenže on je ostentativně míjel. Bylo zajímavé, jak to s některými zacvičilo. Blahosklonně se chystaly, jak mu pokynou, a on je minul jako patník. Celá věc totiž souvisí i s otevřeným doznáním k narcismu. Když budete psychologicky vyšetřovat lidi, jak moc jsou narcističtí, a žádat je, aby svůj narcismus ohodnotili od nuly do devítky, našinec obvykle řekne číslo okolo trojky, kdežto narcista klidně přizná devítku. Vlastní krása je pro něj pozitivní vlastnost.

Klára: Dá se tedy vůbec zobecnit, že se hezkým ženám stárne hůř?

Radkin: Ale ne, stárnutí nesou špatně všichni, včetně mužů. Každého z nás to nějak potrefí. Napsal jsem velkou báseň o rozloučení s blázincem: „Staříčkový gramofon dnes novou

desku hrál, řekli, že pěkná je, a proto neskuhral.“ Stárnutí je opouštění, loučení se s něčím. To se ale děje, i když dorůstáte. Vymyslel jsem na to přísloví: I loučení s ďáblem je bolestivé. Málokdo si uvědomuje, jak úžasné je pucovat si zuby a moct si u toho zpívat! A nadává, že jsou schody čím dál vyšší a písmena čím dál menší. Ale víte co, pojďme teď opustit tohle téma a zkusme se o sobě nejdřív něco dozvědět, když už si máme povídat. Jaká byla vaše první hračka?

Klára: A je to tady, začínám být pod drobnohledem psychiatra! Budiž, ráda se stanu andulou, na které se předvádějí možnosti resuscitace. Přemýšlím o té první hračce... Spíš si pamatuju hned na několik prvních - velký plyšový medvěd, co se jmenoval Medvěd, plyšový pes Kikouš, plyšový zajíc Zajíc a Fifina, taky plyšová, tuším, že to byl pes s culíky z vlny, tedy ženského pohlaví. Až pak přibývaly panenky. Teď se pochlubte vy.

Radkin: My jsme měli kostky.

Klára: No jasně, kostky! Ty jsem asi měla taky.

Radkin: Můj táta byl lékárník a nosil domů dřevěné cívky, na kterých byl v kase namotaný papír na účtenky. Když mi bylo šest, dostal jsem elektrický vláček. Zajímavě voněl, tedy spíš smrděl, a furt nejezdil.

Klára: Takže jste si ho musel sám posunovat.

Radkin: Ano, postavili jsme koleje, a pořád bylo něco špatně, tak jsme do něj šťouchali. A jakou pohádku vám četli jako první?

Klára: Tedy vy mi dáváte, to jsem zvědavá, jaké kostlivce mi takové otázky odhalí ve skříni. Asi *Polámal se mraveneček*,

tu jsem uměla nazpaměť, a pak jsem slýchávala klasiku, *Popelku, Sněhurku* a tak.

Radkin: Počkejte, ale to už máte z obrazovky, ne?

Klára: Kdepak, z knížek. U nás se hodně četlo a vyprávělo. Do šesti let se o mě hodně starala prababička, kterou si na konci života k sobě vzala její dcera, moje babička. Ta mi pořád něco povídala. A pak mně šoupli knížku do ruky a čti si. Vlastně jsem si ji asi vzala sama. Milovala jsem čtení.

Radkin: Já bych u sebe jako první vsadil na *Broučky*. A pak na *Říkejte si se mnou*: „Vezmi žlutou tužku, namaluj mi hrušku, a pod hrušku talíř, sláva ty jsi malíř.“ Nejdřív jsem ji slyšel já, pak moje sestra, bratr, moje děti, potom jejich děti. Mám to zvládnuté, není divu, že ji umím pořád přeříkat celou.

Klára: Neděsili vás *Broučci* trochu? Nebo spíš nerozesmutňovali? Mě tedy velmi. Stačilo vidět obal s Trnkovým obrázkem a bylo mi úzko.

Radkin: Já jsem řval jako kráva, když koťátka uhořela.

Klára: Počkejte, tam byla nějaká koťátka?

Radkin: Ano, pohádka o neposlušných koťátkách - černém a mourovatém kocourkovi a kočičce bílé jako mléko. Máma kočka šla na nákup, nechala je doma a říkala jim, ať jsou hodná. Kocourci se ale začali prát, vrazili do kamen, ta se zborčila, žhavé uhlíky se na ně vysypaly, koťátka začala hořet a uhořela.

Klára: To je příšerný! Nejspíš jsem to vytěsnila.

Radkin: Možná to později vyhodili, protože to bylo extrémně surové.

Klára: Mně vadil konec... a spali a spali. A já brečela a brečela. A na moudrou Janinku si vzpomínám taky jako na dojemnou bytost.

Radkin: To byla ta, která to tam vždycky zfackovala. Hele, je vidět, že máme společný základ, i když nás od sebe dělí třicet let. Pamatujete ještě kuličky?

Klára: No jasně. Já jsem je do důlku spíš odšoupávala, než cvrnkala. Moc jsem to neuměla, takže co to šlo, jsem je jen posunovala. Říkalo se tomu, tuším, šoupat voly.

Radkin: A to ještě za vás bylo?

Klára: Samozřejmě, narodila jsem se v roce 1968, 20. srpna. Hezké datum, že? V uvozovkách, samozřejmě.

Radkin: To nás asi taky sbližuje, narodil jsem se 30. března, patnáct dní po německé okupaci.

Klára: Proč se mě ptáte na první hračky a pohádky? Je to v životě nějak důležité?

Radkin: Protože budeme mít plno rozdílných názorů, jiných pohledů a odlišných řešení, hledám napřed to, co máme společného. Lidi mají víc společného, než tuší. Hlavně jsou lidmi a mají společná omezení. Myslíme si, že skutečnost je to, co nám sděluje náš mozek - to si myslíme všichni -, a zapomínáme, že nemáme jiný kontrolní mechanismus než zase svůj mozek. A ty obrazy světa potom pokládáme za pravdu, která je ale u každého trochu jiná. A někdy jsme ochotni se pro ni porvat. Jinakosti se bojíme, protože ji neznáme, protože nás zneklidňuje, až ohrožuje. Než se k ní ale dobereme, je dobré poznat tu stejnost, cítit se tak bezpečněji a vědět, že jinakost nás obohacuje, a vůbec neohrožuje.

Tuůj těžký příběh bude možná nůvodem k přežití pro někoho jiného

Ženy vypráví své příběhy. Všechny jsou skutečné. Někdy je ale těžké znovu otevírat staré rány, povídat o věcech, které bolely, a přiznat si, že jsme to my, komu se to všechno stalo. Proto jsme se rozhodli neuvádět pravá jména tam, kde si to vypravěčky nepřály. Tato kniha nechce dojímat a skandalizovat těžké životní osudy, ale ukázat, že cesty ze dna vzhůru existují, přestože se to někdy zdá zcela nemožné.